III 227-32(3)d1

UNIVERSUL JURIDIC

Mihaela Tăbârcă

Drept procesual civil

Vol. III - Căile de atac

2014

conform noului Cod de procedură civilă

Serie de Autor

UJ

III 22732(3)d1

Prof. univ. dr. Mihaela Tăbârcă
Judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție

DREPT PROCESUAL CIVIL

Vol. III – Căile de atac

275433
UNIVERSITATEA
"DUNĂREA DE JOS" GALAȚI
BIBLIOTECĂ 2

Universul Juridic
București
-2014-

CUPRINS

1. NOŢIUNI INTRODUCTIVE 5

1. Dreptul procesual civil 6
1.1. Definiţie 6
1.2. Caracterele dreptului procesual civil 9
2. Normele dreptului procesual civil 12
2.1. Clasificarea în funcţie de obiect 12
2.1.1. Aspecte generale 12
2.1.2. Importanţa clasificării 14
2.1.2.1. Norme de organizare judiciară 15
2.1.2.2. Norme de competenţă 15
2.1.2.3. Norme de procedură propriu-zisă 18
2.2. Clasificarea în funcţie de întinderea câmpului de aplicare 22
2.2.1. Aspecte generale 22
2.2.2. Importanţa clasificării 24
2.3. Clasificarea în funcţie de caracterul conduitei impuse 26
2.3.1. Aspecte generale 26
2.3.2. Importanţa clasificării 31
3. Procesul civil 33
3.1. Definiţie 33
3.2. Fazele şi etapele procesului civil 33
4. Principiile fundamentale ale procesului civil 36
4.1. Principiul liberului acces la justiţie 36
4.2. Principiul dreptului la un proces echitabil, în termen optim şi previzibil 42
4.3. Principiul legalităţii 59
4.4. Principiul egalităţii părţilor în faţa justiţiei 64
4.5. Principiul disponibilităţii 69
4.6. Principiul privitor la faptul că părţilor le revin obligaţii în desfăşurarea procesului 81
4.7. Principiul potrivit căruia terţii au obligaţia să sprijine realizarea justiţiei 86
4.8. Principiul bunei-credinţe în exercitarea drepturilor şi în îndeplinirea obligaţiilor procesuale 89
4.9. Principiul dreptului la apărare 95

4.10. Principiul contradictorialității 106
4.11. Principiul oralității 122
4.12. Principiul nemijlocirii 126
4.13. Principiul publicității 129
4.14. Principiul desfășurării procesului în limba română 134
4.15. Principiul continuității completului de judecată 135
4.16. Principiul privitor la încercarea de împăcare a părților 137
4.17. Principiul rolului judecătorului în aflarea adevărului 140
4.18. Principiul respectului cuvenit justiției 151
4.19. Obligația respectării principiilor fundamentale 153

2. ACȚIUNEA CIVILĂ 155

1. Declanșarea procesului civil. Acțiunea civilă – mijloc de restabilire a dreptului subiectiv încălcat 156
2. Acțiunea civilă 158
2.1. Particularități 158
2.2. Noțiune 159
2.3. Elementele acțiunii civile 159
3. Condițiile de exercitare a acțiunii civile 163
3.1. Aspecte generale 163
3.2. Capacitatea procesuală 164
3.2.1. Capacitatea procesuală de folosință 164
3.2.1.1. Noțiune. Particularități 164
3.2.1.2. Lipsa capacității procesuale de folosință. Invocare 167
3.2.1.3. Lipsa capacității procesuale de folosință. Sancțiunea 168
3.2.1.4. Despăgubiri în caz de anulare a acțiunii 168
3.2.2. Capacitatea procesuală de exercițiu 169
3.2.2.1. Noțiune. Particularități 169
3.2.2.2. Reprezentarea. Asistarea. Autorizarea 171
3.2.2.3. Curatela specială 174
3.2.2.4. Lipsa capacității procesuale de exercițiu. Invocare 179
3.2.2.5. Lipsa capacității procesuale de exercițiu. Sancțiunea 180
3.2.2.6. Despăgubiri în caz de anulare a acțiunii 181
3.3. Calitatea procesuală 182
3.3.1. Noțiune 182
3.3.2. Legitimarea procesuală legală 189
3.3.3. Justificarea calității procesuale 214
3.3.4. Transmiterea calității procesuale 217

3.3.5. Situaţia procesuală a înstrăinătorului şi a succesorilor săi 219
3.3.6. Lipsa calităţii procesuale. Invocare 222
3.3.7. Lipsa calităţii procesuale. Sancţiunea 222
3.3.8. Despăgubiri în caz de respingere a acţiunii 222
3.4. Formularea unei pretenţii 223
3.4.1. Condiţii de exercitare a dreptului 223
3.4.2. Lipsa dreptului. Invocare 229
3.4.3. Lipsa dreptului. Sancţiunea 230
3.4.4. Despăgubiri în caz de respingere a acţiunii 231
3.5. Interesul 232
3.5.1. Noţiune. Particularităţi 232
3.5.2. Condiţiile interesului 236
3.5.3. Lipsa interesului. Invocare 239
3.5.4. Lipsa interesului. Sancţiunea 240
3.5.5. Despăgubiri în caz de respingere a acţiunii 240
4. Clasificarea cererilor în justiţie 241
4.1. Clasificarea în funcţie de scopul material urmărit de către reclamant 241
4.2. Clasificarea în funcţie de natura dreptului care se valorifică 250
4.3. Clasificarea în funcţie de calea procedurală aleasă pentru valorificarea dreptului 253
5. Apărările în justiţie 259
5.1. Aspecte generale 259
5.2. Apărări de fond. Apărări procedurale 259

3. PARTICIPANŢII LA PROCESUL CIVIL 267

1. Instanţa 268
1.1. Sensurile noţiunii 268
1.2. Compunerea şi constituirea instanţei 269
1.2.1. Compunerea instanţei 269
1.2.2. Constituirea instanţei 273
1.2.3. Nelegala compunere sau constituire a instanţei 276
1.3. Incidente procedurale privind compunerea sau constituirea instanţei 277
1.3.1. Incompatibilitatea 278
1.3.1.1. Noţiune. Particularităţi 278
1.3.1.2. Cazuri de incompatibilitate 279
1.3.2. Abţinerea şi recuzarea 294
1.3.2.1. Noţiune. Particularităţi 294
1.3.2.2. Procedura de judecată 301

2. Părţile 330
2.1. Persoanele care sunt împreună reclamante sau pârâte 331
2.1.1. Noţiune. Particularităţi 331
2.1.2. Efectele coparticipării procesuale 334
2.2. Alte persoane care pot lua parte la judecată 338
2.2.1. Intervenţia voluntară 340
2.2.1.1. Intervenţia voluntară principală 341
2.2.1.2. Intervenţia voluntară accesorie 348
2.2.1.3. Procedura de judecată a intervenţiei voluntare 351
2.2.2. Intervenţia forţată 370
2.2.2.1. Chemarea în judecată a altor persoane 370
2.2.2.2. Chemarea în garanţie 380
2.2.2.3. Arătarea titularului dreptului 395
2.3. Introducerea forţată în cauză, din oficiu, a altor persoane 401
2.3.1. Cazuri. Particularităţi. Termen 401
2.3.2. Procedura de judecată 409
2.4. Reprezentarea părţilor în judecată 412
2.4.1. Formele reprezentării. Aspecte generale 412
2.4.2. Reprezentarea convenţională a persoanei fizice 422
2.4.2.1. Reprezentarea prin mandatar neavocat 422
2.4.2.2. Reprezentarea prin avocat 429
2.4.2.3. Încetarea mandatului judiciar 434
2.4.3. Reprezentarea convenţională a persoanelor juridice şi a entităţilor fără personalitate juridică 439
2.4.3.1. Reprezentarea persoanei juridice 439
2.4.3.2. Particularităţi privind mandatul 446
2.4.3.3. Reprezentarea entităţii fără personalitate juridică 446
2.4.4. Reprezentarea asigurată de consilierul în proprietate industrială 446
2.4.5. Sancţiunea pentru lipsa dovezii calităţii de reprezentant 446
2.5. Asistenţa judiciară 449
2.5.1. Ajutorul public judiciar 450
2.5.1.1. Condiţii de acordare 450
2.5.1.2. Forme de asistenţă judiciară – facilităţi la plata taxelor judiciare 455
2.5.1.3. Forme de asistenţă judiciară – apărarea şi asistenţa gratuită printr-un avocat desemnat de barou 456
2.5.1.4. Alte forme de asistenţă judiciară 458
2.5.1.5. Procedura de judecată 460
2.5.2. Facilităţi fiscale acordate persoanei juridice 471
2.5.2.1. Condiţii de acordare 471
2.5.2.2. Procedura de judecată 473

3. Participarea Ministerului Public în procesul civil 474
3.1. Pornirea acţiunii civile 474
3.2. Participarea la judecată 480
3.3. Exercitarea căilor de atac 482
3.4. Solicitarea executării silite a unor titluri executorii 484

4. COMPETENŢA INSTANŢELOR JUDECĂTOREŞTI 485

1. Noţiune 486
2. Clasificarea normelor de competenţă 487
3. Competenţa generală 491
3.1. Competenţa în materia controlului de constituţionalitate 491
3.2. Competenţa în materie electorală 497
3.3. Competenţa în materia contenciosului administrativ 499
3.4. Competenţa în alte materii 504
3.4.1. Competenţa în materia litigiilor de muncă 504
3.4.2. Competenţa în materia actelor de stare civilă 505
3.4.3. Competenţa cu privire la schimbarea numelui 506
3.4.4. Competenţa în materie succesorală 508
3.4.5. Competenţa în materia protecţiei copilului 509
3.4.6. Competenţa tribunalului arbitral 511
3.4.7. Competenţa în materia desfacerii căsătoriei 514
4. Competenţa materială 516
4.1. Competenţa materială a judecătoriei 516
4.1.1. Competenţa privind judecata în primă instanţă 516
4.1.2. Competenţa privind judecata în ultimă instanţă 537
4.1.3. Competenţa privind judecata altor cereri prevăzute de lege 540
4.2. Competenţa materială a tribunalului 545
4.2.1. Competenţa privind judecata în primă instanţă 546
4.2.2. Competenţa privind judecata în apel 567
4.2.3. Competenţa privind judecata în recurs 567
4.2.4. Competenţa privind judecata altor cereri prevăzute de lege 569
4.3. Competenţa materială a curţii de apel 574
4.3.1. Competenţa privind judecata în primă instanţă 575
4.3.2. Competenţa privind judecata în apel 575
4.3.3. Competenţa privind judecata în recurs 577
4.3.4. Competenţa privind judecata altor cereri prevăzute de lege 578
4.4. Competenţa materială a Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie 581
4.4.1. Competenţa privind judecata în recurs 582
4.4.2. Competenţa privind judecata recursului în interesul legii 586

4.4.3. Competenţa privind pronunţarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept 600
4.4.4. Competenţa privind judecata altor cereri date prin lege în competenţa sa 613
4.4.5. „Competenţa" Completului de 5 judecători 614
4.4.6. „Competenţa" Secţiilor Unite 616
4.5. Competenţa materială a secţiilor instanţelor şi a completelor specializate 616
4.6. Determinarea competenţei după valoarea obiectului cererii introductive de instanţă 618
4.6.1. Reguli generale 619
4.6.2. Cazul mai multor capete de cerere principale 622
4.6.3. Cererea formulată de mai mulţi reclamanţi 624
4.6.4. Valoarea cererii în cazuri speciale 626
4.6.5. Valoarea cererii de plată parţială 628
4.6.6. Valoarea cererii în caz de prestaţii succesive 629
4.6.7. Valoarea cererii în materie imobiliară 629
4.6.8. Valoarea cererii în materie de moştenire 630
4.6.9. Dispoziţii speciale 633
5. Competenţa teritorială 637
5.1. Competenţa teritorială de drept comun 637
5.1.1. Regula generală 637
5.1.2. Cazul pârâtului cu domiciliul sau sediul necunoscut 643
5.2. Competenţa teritorială alternativă 644
5.2.1. Cazul persoanei juridice care are dezmembrăminte 645
5.2.2. Cererea îndreptată împotriva unei entităţi fără personalitate juridică 646
5.2.3. Cererile îndreptate împotriva persoanelor juridice de drept public 647
5.2.4. Pluralitatea de pârâţi 647
5.2.5. Alte cazuri de competenţă teritorială alternativă 650
5.2.6. Competenţa în materie de asigurare 661
5.2.7. Cazul cererii în care judecătorul este parte 663
5.3. Competenţa teritorială exclusivă 667
5.3.1. Cereri privitoare la imobile 667
5.3.2. Cereri privitoare la moştenire 669
5.3.3. Cereri privitoare la societăţi 677
5.3.4. Cereri privitoare la insolvenţă sau concordatul preventiv 678
5.3.5. Cereri împotriva unui consumator 679
5.3.6. Cereri privitoare la persoane 679
5.3.7. Cereri în cauze maritime şi fluviale 680
5.3.8. Cereri în legătură cu incidentele privind arbitrajul 681

6. Incidente procedurale privitoare la competenţa instanţei 682
6.1. Excepţia de necompetenţă 682
6.1.1. Invocare 682
6.1.2. Clasificare 689
6.1.3. Soluţionare 689
6.1.4. Hotărârea de declinare a competenţei. Particularităţi 692
6.2. Conflictele de competenţă 697
6.2.1. Cazuri 697
6.2.2. Procedura de soluţionare 703
6.3. Prorogarea de competenţă 707
6.3.1. Prorogarea legală de competenţă 707
6.3.2. Prorogarea judecătorească de competenţă 724
6.3.3. Prorogarea convenţională de competenţă 744

5. ACTELE DE PROCEDURĂ ŞI TERMENELE PROCEDURALE 751

1. Actele de procedură 752
1.1. Noţiune 752
1.2. Clasificare 752
1.3. Condiţii pentru întocmirea actelor de procedură 754
2. Nulitatea actelor de procedură 761
2.1. Noţiune. Particularităţi 761
2.2. Clasificare 762
2.3. Cazuri de nulitate 764
2.3.1. Nulitatea condiţionată de vătămare 764
2.3.2. Nulitatea necondiţionată de vătămare 772
2.4. Mijloacele de invocare a nulităţii 773
2.4.1. Excepţia nulităţii. Invocare 773
2.4.2. Actul de procedură prin care este soluţionată excepţia nulităţii 780
2.4.3. Efectele nulităţii 781
3. Termenele procedurale 784
3.1. Noţiune 784
3.2. Clasificare 784
3.3. Calculul termenelor 787
3.4. Durata termenelor procedurale 791
3.5. Sancţiunea nerespectării termenului procedural 798
3.5.1. Decăderea 798
3.5.1.1. Noţiune 798

3.5.1.2. Condiţiile decăderii 800
3.5.1.3. Cazurile în care intervine decăderea 801
3.5.1.4. Cazurile în care nu intervine decăderea 803
3.5.1.5. Efectele decăderii 805
3.5.2. Anularea 805
3.6. Repunerea în termen 805

6. AMENZI JUDICIARE ŞI DESPĂGUBIRI 813

1. Amenzi judiciare 814
2. Despăgubiri 821
3. Stabilirea amenzii şi despăgubirii 824
4. Reexaminarea 827

275430
UNIVERSITATEA
"DUNĂREA DE JOS" GALAŢI
BIBLIOTECĂ 2